

Innledning

Så lenge hovedtariffavtalen består er det en gjensidig fredsplikt mellom arbeidsgiver- og arbeidstakersiden. Det innebærer at konflikter må løses uten kampmidler i tariffavtaleperioden.

Dersom partene ikke blir enige under forhandling om ny hovedtariffavtale har vi det som kalles en interesseløst. Ved løsning av en interesseløst er det anledning til å ta i bruk kampmidler som streik. Det finnes flere type streiker, men denne veiledningen omhandler kun streik ved interesseløst. Dette skjer bare under hovedoppgjørene, dvs. hvert annet år. Under streik blir arbeidstaker og arbeidsgiver midlertidig løst fra sine forpliktelser som ligger i tariffavtalene og de individuelle arbeidsavtalene.

For at en streik skal kunne gjennomføres, også økonomisk, er det opprettet et konfliktfond i Parat som skal dekke utgifter til utbetaling av streikebidrag. Utgangspunktet er at den streikende skal være minst mulig økonomisk skadelidende.

Før vi kommer så langt som til en streik vil det være etablert kontakt mellom Parat og tillitsvalgte i de berørte kommunene/fylkeskommunene, drevet opplæring av de berørte tillitsvalgte samt opprettet streikeansvarlige i Parats regionsapparat.

Regler for uttak ved streik – navnelister

Arbeidsgiver v/KS skal varsles minst 14 dager før streik. Varslet skal omfatte hvilke virksomheter som vil bli tatt ut og det omtrentlige antall arbeidstakere som tas ut i første fase av streiken. Dette kalles **varsel om plassoppsigelse**. Det står i hovedavtalen § 5-1-1. Arbeidstvisteloven § 28 fastsetter form og innhold for plassoppsigelsen.

Varsel om **plassfratredelse** (plassoppsigelsens endelige omfang) skal gis med minst fire dagers frist, og senest i forbindelse med krav om avslutning av meklingen etter arbeidstvistelovens § 36. Den skal inneholde navnelister på de arbeidstakerne som tas ut i streik. Parats tillitsvalgte i kommunen/fylkeskommunen vil få navnelister sendt fra Parat sentralt, og presentere disse for lokal arbeidsgiver.

Allerede ved uttak til streikens første fase vil YS-K ha planlagt en opptrapping av uttaket. En slik opptrapping kan gjelde nye arbeidstakere i samme kommuner/fylkeskommuner som tas ut i fase en, eller arbeidstakere i andre kommuner/fylkeskommuner.

Varsel om *utvidelse av konflikten* skal gis med minst fire dagers frist.

Det er Parat som varsler KS om uttaket, og da på bakgrunn av en prosess hos alle impliserte forbund og YS-Ks konfliktutvalg.

Arbeidstakere som unntas fra streik (Hovedavtalen § 5-1-2)

Partene lokalt skal snarest mulig forhandle om hvilke personer/grupper som skal unntas fra streik. De som unntas er kun personer/grupper som innehar funksjoner som vil skade tredjeparts interesser på en utilbørlig måte. Lokal tillitsvalgt bør ved tvil kontakte Parat.

Dersom det ikke oppnås enighet ved forhandlinger lokalt skal tillitsvalgte bringe saken inn for Parat. Parat vil så med bindende virkning for sine medlemmer fastsette hvilke medlemmer som eventuelt skal holdes utenfor den aksjon (streik) som tenkes iverksatt.

Diverse spørsmål knyttet opp til streik

Nedenfor har vi forsøkt å gi svar på de spørsmålene som erfaringsmessig dukker opp i forbindelse med streik.

AFP: Arbeidstakere som har søkt om overgang til AFP skal **ikke** tas ut i streik. Hvis en slik arbeidstaker likevel er kommet med på nevnelistene er partene på hovedsammenslutningsnivå enige om at dette skal oppfattes som en feil som snarest må rettes opp.

Arbeidsledighet: Ved arbeidsledighet som følge av streik faller retten til dagpenger bort, jf folketrygdloven § 4-2, pkt. 3 a). Som streikende vil du få utbetalt streikebidrag fra Parat fastsatt, vanligvis tilsvarende nettolønn.

Annet arbeide: Den streikende skal ikke gis / ta annet arbeide hos samme arbeidsgiver

Ansettelse / oppsigelse: Ved streik blir de streikende kollektivt sakt opp. Arbeidsforholdet ansees som suspendert inntil videre og partene er midlertidig løst fra sine forpliktelser.

Ved gjeninntreden i stilling etter at streiken er opphørt gjelder ikke de vanlige reglene for tilsetting.

Arbeidsgiver kan gå til oppsigelse av arbeidstaker selv om vedkommende er i streik. Oppsigelsen vil imidlertid ikke ha virkning før etter at streiken er opphørt.

Ferie: Dersom ferie er avtalt før varsel om plassoppsigelse, vil ferie kunne avvikles. Ferie som allerede er under avvikling ved streikens utbrudd, kan gjennomføres. Når ferien er ferdig må du regne med å bli tatt ut i streik. Ferie som avtales etter varsel om plassoppsigelse kan ikke avvikles under streiken.

Avspasering / fleksidager: De som er tatt ut i streik kan ikke ta ut avspasering / fleksidager selv om dette er avtalt med arbeidsgiver før varsel om plassoppsigelse. Er det inngått avtale, før varsel om plassoppsigelse, om avspasering av flere dager i sammenheng, for eksempel i forbindelse med en lenger reise eller lignende, kan det

inngås avtale lokalt om at disse dagene i stedet avvikles som ordinære feriedager. De vil da kunne tas ut under streiken, se under **ferie**.

Forsikring: Parat overtar arbeidsgivers forsikringsansvar under streiken. Det betyr at det er tegnet en egen streikeforsikring med Gjensidige som gir de samme ytelser som ligger i fellesbestemmelsene §§ 10 - 11, dvs. gruppeliv og yrkesskade/yrkessykdom.

Lønn: Arbeidsgivers plikt til å betale lønn og eventuell annen godtgjørelse faller bort. Arbeidstaker har krav på å få utbetalt opptjent lønn frem til plassfratredelse.

Parat vil får opplysninger om nettolønn fra arbeidsgiver. Nettolønn vil så bli betalt de streikende fra Parat. I nettolønna regnes det du har krav på, grunnlønn og faste tillegg. Når det gjelder hvilke variable tillegg som skal tas med i nettolønna foretas samme vurdering som ved beregning av sykepengegrunnlag.

Strekebidraget du får fra Parat er ikke skattepliktig.

Lockout: Arbeidsgiver har rett til å bryte forhandlingene om ny hovedtariffavtale på linje med hovedsammenslutningene. Da kan vi få det som kalles lockout og som betyr at arbeidsgiver stenger arbeidstakerne ute fra arbeidsplassen. Før en slik utestengelse blir aktuell må vanlig fremgangsmåte med mekling følges.

Medbestemmelsesmøter: Møter mellom arbeidsgiver og tillitsvalgte (i streik/som er medlem av hovedsammenslutning som er i streik) av den art som er fastsatt gjennom hovedavtalen og hovedtariffavtalen, skal ikke finne sted under streiken. Møter knyttet opp til arbeidsmiljøloven kan avholdes, eksempelvis i AMU.

Nøkler, redskap og lignende: Dersom arbeidsgiver krever det skal streikende arbeidstaker levere tilbake utstyr som tilhører arbeidsplassen.

Nye medlemmer: Skjæringstidspunktet for å ta ut nyinnmeldte medlemmer i streik er varsel om plassfratredelse. Medlemmer som melder seg inn etter dette kan ikke tas ut i streik. Dette følger av en dom i Arbeidsretten.

Pensjon: Medlemskap i KLP opprettholdes under streik

Permisjon: Permisjon som er avtalt før varsel om plassoppsigelse blir gjennomført som avtalt. Tilsvarende gjelder for permisjoner som pågår ved varsel om plassoppsigelse. Permisjon som avtales etter varsel om plassoppsigelse kan ikke utholdes under streiken.

Reise: Som streikende kan du ikke reise bort, du må være tilgjengelig.

Sykdom: Blir en arbeidstaker sykemeldt før plassfratredelse kan vedkommende ikke tas ut i streik og arbeidsgiver skal utbetale lønn på ordinært vis før vedkommende går over på sykepenger. Det er kun sykemelding fra lege som gir rett til lønn, ikke egenmelding.

Blir vedkommende sykemeldt etter plassfratredelse foreligger ikke rett til lønn. Parat vil dekke nettolønn og etter arbeidsgiverperioden går du over på sykepenger fra folketrygden.

Streiketryteri: Arbeidstaker som ikke tas ut i streik skal fortsette sitt ordinære arbeid. Det vil si fortsette med de oppgavene/ansvaret de er ansatt for å gjøre/ha. Det kan oppstå situasjon hvor en ikke streikende vanskelig kan utføre sitt ordinære arbeid, og da på grunn av streiken. Under slike forhold kan arbeidstaker pålegges å utføre annet arbeid som ikke er berørt av streiken. Dette arbeidet må i tilfelle ligge innenfor rammen av det vedkommende er tilsatt som.

Ansatte i ledende stillinger, det vil si arbeidsgivers representanter, kan normalt gjøre arbeid de streikende skulle ha utført uten at dette regnes som streikebryteri.

Se egen instruks for streikevakter.

Tariffavtale: En avtale om generelle lønns- og arbeidsvilkår, inngått mellom arbeidsgiver og tillitsvalgte på arbeidstakersiden.

Tjenestereiser, kurs: De arbeidstakerne som er på tjenestereise eller kurs når streiken bryter ut har ikke krav på kost- og husromgodtgjørelse og reise penger. Det er imidlertid vanlig at det inngås en protokoll mellom hovedsammenslutningene og KS om at både tjenestereise og kurs kan fullføres, og at hjemreise dekkes av arbeidsgiver. Ved hjemkomsten må vedkommende være forberedt på å gå ut i streik.

Det er ikke anledning til å delta på avtalt tjenestereise og kurs, dette gjelder også avtaler som er inngått før varsel om plassoppsigelse. Men oftest har det på hovedsammenslutningsnivå blitt inngått en protokoll om at tjenestemenn som før varsel om plassoppsigelse er innvilget langvarige kurs ikke skal omfattes av streiken.

Tilgang på arbeidsplassen: En streikende arbeidstaker kan nektes tilgang til arbeidsplassen. Dersom arbeidsgiver samtykker har streikevaktene tilgang til arbeidsplassen.

Tillitsvalgtes rolle under streik: Er hovedsammenslutning i streik regnes alle tilsluttede organisasjoner for å være tatt ut i streik i forhold til reglene om medbestemmelse. Se også **medbestemmelsesmøter**.

Uorganiserte: Disse tas ikke ut i streik og skal således gjøre jobben sin som normalt. De skal ikke overta arbeidsoppgaver for de som er i streik. Dette oppfatter organisasjonene som streikebryteri og en illojal handling.

Utmelding: Medlemmer som melder seg ut etter varsel om plassoppsigelse blir ikke fri for sine forpliktelser dersom de er tatt ut i streik. Man kan med andre ord ikke melde seg ut for å slippe å streike. Dersom medlemmene melder seg ut av Parat før plassoppsigelse må dette gjøres før 3 måneder i forkant av varsel om plassoppsigelse. Dette fordi man som medlem har en 3 måneders oppsigelsestid.

Instruks for streikevakter

- Streikevaktene skal oppholde seg i umiddelbar nærhet av inngangen(e) til arbeidslokalene. Streikevaktens oppgaver er:
- Å orientere publikum og andre om årsaken til den pågående konflikten
- Å avklare med arbeidstakere som forsøker å komme inn i lokalene om de er dispensert fra streiken. Streikevaktene må holde seg orientert om de dispensasjonene som er gitt. Streikevaktene skal ikke med makt søkte å hindre folk uten legitimasjon å komme inn i lokalene, men nøye seg med å notere navnet på den det gjelder.
- Streikevaktene skal rette seg etter anvisning fra politiet og ellers opptre på en slik måte at de unngår å bli innblandet i uroligheter.
- Som hovedregel skal streikevaktene være varsomme med å besvare henvendelser fra mediene, men henvise til den/de medieansvarlige. Det vil bli gitt informasjon om hvem som har medieansvar.
- Streikevaktene skal etter å ha gått av vakt rapportere til streikekomiteen hva som har skjedd på vekten